व्याकरणशिक्षणम्

1. व्याकरणं वेदानां किमस्ति ?
   - (क) अक्षः
   - (ख) उदरम्
   - (ग) मुखम्
   - (घ) श्रोत्रम्
2. कति वेदाङ्गानि सन्ति ?
   - (क) चत्वारि
   - (ख) पंच
   - (ग) षट्
   - (घ) सप्त
3. पाणिनिकृतव्याकरण ग्रन्थे कति अध्यायाः सन्ति ?
   - (क) चत्वारि
   - (ख) पंच
   - (ग) अष्ट
   - (घ) सप्त
4. लघुसिद्धान्तकौमुद्याः रचयिता कः ?
   - (क) श्रीमद्भट्टोजिदीक्षितः
   - (ख) नागेशभट्टः
   - (ग) वरदराजभट्टाचार्यः
   - (घ) पाणिनिः
5. अष्टाध्यायाः रचयिता कः ?
   - (क) पाणिनिः
   - (घ) कात्यायनः
   - (ग) नागेशः
   - (घ) पतंजलिः
6. व्याकरणमहाभाष्यस्य रचनाकारः कः ?
   - (क) पाणिनि
   - (ख) कात्यायनः
   - (ग) पतंजलिः
   - (घ) नागेशः

7.कति माहेश्वरसूत्राणि सन्ति ?
   - (क) द्वादश
   - (ख) षोऽश
   - (ग) चतुर्दश
   - (घ) पंचदश

8. कति कारकाणि भवन्ति ?
   - (क) चत्वारि
   - (ख) पंच
   - (ग) षट्
   - (घ) अष्ट
9. कति विभक्तयः भवन्ति ?
   - (क) पंच
   - (ख) षट्
   - (ग) सप्त
   - (घ) अष्ट
10. कति लकाराः भवन्ति ?
   - (क) पंच
   - (ख) द्वादश
   - (ग) दश
   - (घ) चतुर्दश
11. कति उपसर्गाः सन्ति ?
   - (क) विशतिः
   - (ख) चत्वारिंशत्

4.10.17

(ग) द्वाविंशति (घ) द्वादश

12. एषु प्रत्याहारविधायकं सूत्रं किम् ?

(क) तस्य लोपः (ख) उपशेजनुनासिक इत्

(ग) आदिरन्त्येन सहेता (घ) उच्चैरुदात्तः

13. यत्नः कतिधा ?

(क) एकधा (ख) द्विधा

(ग) त्रिधा (घ) चतुर्धा

14. बाह्यप्रयत्नः कति सन्ति ?

(क) दश (ख) नव

(ग) एकादश (घ) पंच

15. एषु उष्मसंज्ञकवर्णः कः ?

(क) क (ख) प

(ग) श (घ) य

16. कति स्वराः ?

(क) सप्त (ख) अष्ट

(ग) नव (घ) त्रयोदश

17. अक्प्रत्याहारे कति वर्णाः भवन्ति ?

(क) चत्वारि (ख) द्वौ

(ग) पंच (घ) नव

18. सुप्प्रत्ययाः कति सन्ति ?

(क) नव (ख) अष्टादश

(ग) एकविंशतिः (घ) द्वाविंशतिः

19. तिङ्.प्रत्ययाः कति सन्ति ?

(क) दश (ख) नव

(ग) अष्टादश (घ) एकविंशति

20. यकारस्य उच्चारणस्थानं किम्स्ति ?

(क) तालु (ख) ओष्ठौ

(ग) कण्ठः (घ) मूर्धा

21. महर्षिः अत्र सन्धिः वर्तते ?

(क) दीर्धः (ख) वृद्धिः

(ग) गुणः (घ) यण्

22. 'रामश्शेतेः अत्र भवति ?

(क) पूर्वसवर्णः (ख) परसवर्णः

(ग) श्चुत्वम् (घ) ष्टुत्वम्

23. 'व्याकरणः' अत्र प्रकृति-प्रत्ययः कः ?

(क) वि+कृ+अण् (ख) वि+कृ+अन्

(ग) वि+आ+कृ+ल्युट् (घ) वि+अ+कृ+अन्

24. 'संस्कृत' इति शब्दे प्रकृति-प्रत्यय भवति ?

(क) सं+कृत (ख) सम्+कृत

(ग) सम्+कृ+क्त (घ) सम्+कृ+त

25. 'नदी' शब्दस्य द्वितिया बहुवचने रूपं भवति ?

(क) नदीन् (ख) नदी

(ग) नदीः (घ) नदीम्

26. 'पति' शब्दस्य तृतीयैकवचने रूपं भवति ?

(क) पतिना (ख) पतया

(ग) पत्या (घ) पतेन

27. 'मम्' इत्यस्य मूलशब्दः भवति-

(क) युष्मद् (ख) अदस्

(ग) अस्मद् (घ) तत्

28. 'शिक्षा' इत्यत्र प्रत्ययः भवति-

(क) डाप् (ख) घञ्

(ग) टाप् (घ) अण्

29. 'शिक्षण' इत्यत्र प्रत्ययः भवति-

(क) ल्युट् (ख) अण्

(ग) अन् (घ) घञ्

30. 'दा' धातो लट्लकारस्य प्रथमपुरुष बहुवचने रूपं भवति-

(क) ददति (ख) ददन्ति

(ग) ददाति (घ) ददामि

31. पूर्वपदार्थप्रधानः समासः भवति-

(क) तत्पुरुषः (ख) नञ्

(ग) अव्ययीभावः (घ) द्वन्द्वः

32. 'यशः अस्ति अस्य' इति विग्रहे रूपं भवति-

(क) यशोवान् (ख) यशोमान्

(ग) यशस्वी (घ) यशस्मान्

33. उक्ते कर्मणि विभक्तिः भवति-

(क) प्रथमा (ख) चतुर्थी

(ग) द्वितीया (घ) तृतीया

34. कारकः नास्ति–

(क) कर्त्ता (ख) कर्म

(ग) अपादानम् (घ) सम्बन्धः

35. अपादाने का विभक्तिर्भवति ?

(क) द्वितीया (ख) चतुथी

(ग) पंचमी (घ) सप्तमी

36. 'येनाङ्.विकारः' अनेन का विभक्तिर्भवति ?

(क) द्वितीया (ख) तृतीया

(ग) चतुर्थी (घ) पञ्चमी

37. परितः योगे का विभक्तिः ?

(क) प्रथमा (ख) द्वितीया

(ग) तृतीया (घ) चतुर्थी

38. 'यतश्च निर्धारणम्' अनेन सूत्रेण विभक्तिर्भवतिः ?

(क) तृतीया (ख) चतुर्थी

(ग) पंचमी (घ) सप्तमी

39. आधारः कति विधः ?

(क) द्विविधः (ग) पंचविधः

(ग) त्रिविधः (घ) सप्तविधः

40. 'गम्' + क्तः इत्यनेन कः शब्दः ?

(क) गताः (ख) गतिः

(ग) गतः (घ) गम्यः

41. सः भवति अस्य भाववाच्ये भवति ?

(क) सः भूयते (ख) सः भव्यते

(ग) तेन भूयते (घ) तेन भव्यते

42. 'ज्ञ' इत्सत्र संयोगः वर्त्तते ?

(क) द् + ञ + इत्यनयोः (ख) ग् +य इत्यनयोः

(ग) ज् +ञ इत्यनयोः (घ) ग् + ञ इत्यनयोः

43. राजपुरुषः अत्र समासः वर्तते ?

(क) तत्पुरुष (ख) द्वन्दः

(ग) अव्ययीभाव (घ) बहुव्रीहिः

44. व्याकरणस्य प्रथमः प्रवक्ता कः ?

(क) ब्रह्मा (ख) इन्द्रः

(ग) वायुः (घ) वरुण

45. लक्षश्लोकात्मकस्य संग्रहग्रन्थस्य प्रणेता कः ?

(क) पाणिनिः (ख) आपिशिलिः

(ग) व्याडि.: (घ) भर्तृहरि

46. वृहस्पतिः कस्मै शब्दपारायणं प्रोवाच ?

(क) आपिशदिः (ख) चन्द्रः

(ग) इन्द्रः (घ) काशकृत्स्नः

47. अष्टाध्याय्याः कः पाठे नासीत् ?

(क) प्राच्यपाठः (ख) उदीच्यपाठः

(ग) पाश्चात्यपाठः (घ) दाक्षिणात्यपाठः

48. वाक्यपदीयस्य प्रणेता कः ?

(क) भर्तृहरि (ख) नागेशः

(ग) कैयटः (घ) वामनः

49. महाभाष्यस्य उद्योतटीकाकारः कः ?

(क) नागेश (ख) कैयटः

(ग) वामनः (घ) जयादित्यः

50. सूत्रार्थप्रधानो ग्रन्थः किं कथ्यते ?

(क) वार्त्तिकम् (ख) भाष्यम्

(ग) वृतिः (घ) महाभाष्यम्

51. ह.लन्त्यम् इत्यनेन का संज्ञा विधीयते ?

(क) इत्संज्ञा (ख) लघूसंज्ञा

(ग) टिसंज्ञा (घ) गुणसंज्ञा

52. सरुपसूत्रेण किं विधीयते ?

(क) एकवद्भावः (ख) एकशेष

(ग) सरुपसंज्ञा (घ) पुंवद्भावः

53. स्फोटस्य कति भेदाः ?

(क) चत्वारः (ख) नव

(ग) अष्टौ (घ) दश

54 क्तप्रत्ययः सामान्यतः कस्मिन् भवति ?

(क) कर्तरि (ख) कर्मणि

(ग) करणे (घ) अधिकारणे

55. परापश्यन्तीत्यादयः वाचः कति भेदाः ?

(क) चत्वारः (ख) षट्ः

(ग) पंच (घ) सप्त

56. सिद्धेशब्दार्थसम्बन्धे इत्यत्र सिद्धशब्दस्य प्रयोगः किमर्थम् ?

(क) मङ्.गलार्थम् (ख) वैदुष्यार्थम्

(ग) साधुत्वार्थम् (घ) सिद्धार्थम्

57 संस्कृतं कस्य परिवारस्य भाषा ?

(क) आस्ट्रोएशियाईपरिवारस्य (ख) भारोपीयपरिवारस्य

(ग) सूडानपरिवारस्य (घ) अमरीकीपरिवारस्य

58. शब्दकौस्तुभस्य रचनाकारः कः ?

(क) भट्टोजिदीक्षितः (ख) नागेशः

(ग) कैयश्रअ्ः (घ) कौण्डभट्टः

59. परिभाषेन्दुशेखरे कति प्रकरणानि ?

(क) त्रीणि (ख) चत्वारि

(ग) पंच (घ) षट्

60. निरुक्ते कति अध्यायाः सन्ति ?

(क) पंचदश (ख) एकादश

(ग) त्रयादश (घ) चतुर्दश

61. सर्वाणि नामाणि आरव्यातजानि इति कः मन्यते ?

(क) गालवः (ख) शाकटायनः

(ग) भारद्वाजः (घ) गार्ग्यः

62. पाणिनीयाष्टके प्रत्यध्यायं कति पदाः सन्ति ?

(क) द्वौ (ख) त्रयः

(ग) चत्वारः (घ) षट्

63. मुनित्रये कस्य नाम नास्ति ?

(क) पाणिनेः (ख) कात्यायनस्य

(ग) पतंजलेः (घ) व्याडेः

64. महाभास्ये प्रदीपटीकायाः प्रणेता कः ?

(क) कैयटः (ख) भर्तृहरि

(ग) नागेशः (घ) वामनः

65. रप्रत्याहारेण कयोः वर्णयोः ग्रहणं भवति ?

(क) रट्योः (ख) रशयोः

(ग) रलयोः (घ) रवयोः

66. अदेङ्.गुणः इति किं विधं सूत्रम ?

(क) संज्ञासूत्रम् (ख) विधिसूत्रम्

(ग) परिभाषासूत्रम् (घ) अधिकारसूत्रम्

67. पूर्वत्रासिद्धम् इति सूत्रमष्टाध्यायस्य कस्मिन् पाठे पठितमस्ति ?

(क) प्रथमे (ख) द्वितीये

(ग) तृतीये (घ) चतुर्थे

68. वेदाङ्.षु मुखं किम् ?

(क) व्याकरणम् (ख) निरुक्तम्

(ग) शिक्षा (घ) ज्योतिषः

69. वाक्यपदीयस्य प्रथमकाण्डस्य किं नाम ?

(क) ब्रह्मकाण्डम् (ख) पदकाण्डम्

(ग) वाक्यकाण्डम् (घ) प्रक्रियाकाण्डम्

70. परिभाषेन्दुशेखरस्य प्रणेता कः ?

(क) नागेशः (ख) वामनः

(ग) जयादित्यः (घ) कैयटः

71. निरुक्तकारः कः ?

(क) यास्कः (ख) भर्तृहरिः

(ग) पाणिनिः (घ) व्याडिः

72. चत्वारि पदाजातानीत्यत्र नामपदेन किं गृहयते ?

(क) प्रातिपदिकम् (ख) आगमः

(ग) आदेशः (घ) धातुः

73. व्याकरणे संज्ञाकरणं किमर्थम् ?

(क) गुणाधानार्थम् (ख) यशोलाभार्थम्

(ग) व्यवहारार्थम् (घ) रूपनिर्माणार्थम्

74. कति भावविकाराः

(क) पंच (ख) षट्

(ग) सप्त (घ) नव

75. निरुक्तं वेदाङ्.षु किमुच्यते ?

(क) घ्राणम्　　(ख) नेत्रम्

(ग) श्रोत्रम्　　(घ) मुखम्

76. चत्वारि श्रृङ्.। इत्यत्र चत्वारि इत्यनेन किं बोध्यते ?

(क) चत्वारिशास्त्राणि　　(ख) चत्वारोवेदाः

(ग) नामारव्यातोपसर्गनिपाताश्च　　(घ) समासः

77. शालातुरीय इति कस्य विशेषणम् ?

(क) पाणिनेः　　(ख) पतंजलेः

(ग) कात्यायनस्य　　(घ) भर्तृहरि

78. कात्यायनमतेन किं नाम व्याकरणम् ?

(क) लक्ष्यः　　(ख) लक्षणम्

(ग) लक्ष्यलक्षणे　　(घ) व्याख्यानम्

79. रुपमालायाः कर्त्ता कः ?

(क) जयादित्यः　　(ख) वामनः

(ग) विमलसरस्वती　　(घ) रामचन्द्राचार्यः

80. प्रौढ्मनोरमा कस्य ग्रन्थस्य टीका ?

(क) प्रक्रियाकौमुद्याः　　(ख) रूपमालायाः

(ग) सिद्धन्तकौमुद्याः　　(घ) रुपावतनस्य

81. कस्य प्रातिपदिकसंज्ञा भवति ?

(क) धातोः　　(ख) प्रत्ययस्य

(ग) तद्धितान्तस्य　　(घ) प्रत्ययान्तस्य

82. अष्टाध्यायां कति प्रत्याहाराः प्रयुक्ताः ?

(क) चत्वारिंशत्　　(ख) चतुश्चत्वारिंशत्

(ग) द्विचत्वारिंशत्　　(घ) पञ्चचत्वारिंशत्

83. आदिरन्त्येन सहेता इत्यत्र संज्ञी कः ?

(क) आदि　　(ख) अन्त्यः

(ग) आदिसहितोमध्यगः　　(घ) मध्यमः

84. केन प्रत्याहारेणान्तःस्था वर्णा बोधयन्ते ?

(क) शल्　　(ख) अच्

(ग) यण्　　(घ) अण्

85. सरुपाणामेकशेष एकविभक्तौ इति सूत्रस्योदाहाणं किंम् ?

(क) राम राम औ रामौ　　(ख) माता च पिता च पितरौ

(ग) हंषस्च हंसीच हंसौ　　(घ) कुक्कुट्या अण्डम् कुक्कुटाण्डम्

86. ध्रुवमपायेऽपादानम् इत्यत्र ध्रुवपदेन किं गृहयते ?

(क) चलम् अंचलम् च (ख) चलमेव

(ग) अचलमेव (घ) न चलं न अचलम्

87. व्याकरणाध्ययनस्य मुख्यप्रयोजनानि कति ?

(क) चत्वारि (ख) पञ्च

(ग) सप्त (घ) अष्टौ

88. व्याकरणाध्ययनस्य कति गौणप्रयोजनानि ?

(क) एकादश (ख) पञ्च

(ग) त्रयोदश (घ) चर्तुदश

89. ध्वनि कति विधः ?

(क) त्रिविधः (ख) पंचविधः

(ग) द्विविधः (घ) चर्तुविधः

90. कः स्फोटः मुख्यः ?

(क) वर्णस्फोटः (ख) वाक्यस्फोटः

(ग) पदस्फोटः (घ) जातिस्फोटः

91. व्याकरणैः किं नाङ्.गीक्रियते ?

(क) व्यंजना (ख) शक्तिः

(ग) लक्षणा (घ) स्फोटः

92. शक्तिग्राहकः कः ?

(क) योग (ख) लक्षणाः

(ग) शङ्.केतः (घ) व्यंजनाः

93. वृत्याश्रयः शब्दः कः ?

(क) प्रत्येकवर्णाः (ख) वर्णसंधातः

(ग) स्फोटः (घ) नकोऽपि

94. वर्तमानेऽर्थे कस्य शक्तिः ?

(क) लटः (ख) लृटः

(ग) लङ्. (घ) लिङ्.

95. एकान्ता अनुबन्धा इति कस्य सिद्धान्तः ?

(क) मीमांशकस्य (ख) नैयाभिकस्य

(ग) वैयाकरणस्य (घ) साहित्यिकस्य

96. भावप्रधानं किंम भवति ?

(क) नाम (ख) उपसर्गः

(ग) आरव्यातम् (घ) निपातः

97. सत्वप्रधानं किं भवति ?

(क) उपसर्गः	(ख) निपातः

(ग) नाम	(घ) आख्यातम्

98. को नित्यः ?

(क) ध्वनि	(ख) प्रत्ययः

(ग) स्फोटः	(घ) आदेशः

99. मनोरमोमार्द्दिदेहः कः ?

(क) सिद्धान्तकौमुदी	(ख) प्रदीपः

(ग) लघुशब्देन्दुशेखर	(घ) उद्योतः

100. संस्कृत भाषाविज्ञानस्य मुख्यतया पथप्रदर्शकः कः ?

(क) कैयटः	(ख) नागेशः

(ग) भट्टोजिदीक्षितः	(घ) भर्तृहरिः

Answer sheet

1. (ग)	2.(ग)	3.(ग)	4.(ग)	5.(क)	6.(ग)	7.(ग)	8.(ग)	9.(ग)	10.(ग)
11.(ग)	12.(ग)	13.(ख)	14.(ग)	15.(ग)	16.(ग)	17.(ग)	18.(ग)	19(ग)	20.(क)
21.(ग)	22.(ग)	23.(ग)	24.(ग)	25.(ख)	26.(ग)	27.(ग)	28.(ग)	29.(क)	30.(क)
31.(ग)	32.(ग)	33.(क)	34.(घ)	35.(ग)	36.(ख)	37.(ख)	38.(घ)	39.(ग)	40.(ग)
41.(ग)	42.(ग)	43.(क)	44.(क)	45.(ग)	46.(ग)	47(ग)	48.(क)	49.( )	50.(ग)
51.(क)	52.( )	53.(ग)	54.(ख)	55.(क)	56.(क)	57.(ख)	58.(क)	59.(क)	60.(ग)
61.(ख)	62.(ग)	63.(घ)	64.(क)	65.(ग)	66.(क)	67.(क)	68.(क)	69.(क)	70.(क)
71.(क)	72.(क)	73.(ग)	74.(ख)	75.(ग)	76.(ग)	77.(क)	78.(ग)	79.(ग)	80.(ग)
81.(ग)	82.(ग)	83.(ग)	84.(ग)	85.(क)	86.(ग)	87.(ख)	88.(ग)	89.(ग)	90.(ख)
91.(ग)	92.(ग)	93(क)	94.(क)	95.( )	96.(ग)	97.(ग)	98.(ग)	99.(ग)	100.(घ)

14.10.17